

Csorba Dávid

Debreceni Ember Pál kéziratos prédikációinak tanulságai

Az alábbiakban következő részelemzés a dolgozat mellékletének magyarázata. Az utóbbi rész ugyanis egy táblázatot foglal magába, mely egy 17–18. század fordulóján élt magyar kálvinista lelkipásztor kéziratos fellelt beszédeinek az adatait összesíti. A táblázat száraz adatai öt oszlopba rendezve jelenítik meg, hogy Debreceni Ember Pál 1678–1708 között hol, mikor, milyen igehelyről prédikált; amennyiben van annak önálló címe, vagy egyéb külső, formai jellegzetessége, azt is feltalálhatjuk, legvégül pedig e szöveg forrását, raktári jelzettel, lapszámmal. Első látásra nem szívet melengető látvány 30 év lelkészi termésének efféle formális összesítése. Az elemzés ennek a statisztikának a szépségeit hivatott feltárni azon okból kifolyólag, hogy ilyen jellegű adatsor ritkán jelenik meg a magyar kutatásban (nem bármiféle elfogultság, hanem egyszerűen csak forráshiány miatt), a tanulságok pedig, úgy vélem, a korszak prédikációelmélete, s még inkább annak művelődéstörténeti háttére szempontjából válnak relevánssá.

A kora újkor (16–18. század) angliai vagy német beszédeiről a 19. századi szövegkiadások óta már szinte végtelen mennyiségű adatközlés látott napvilágot, köszönhetően a kiváló forrásadottságoknak. Számos válogatást adtak már ki angliai beszédekből,¹ de megtalálhatjuk a német barokk temetési beszédek katalógusát is.² A primér szövegkiadásokon és bibliográfiai tételeken túl a nyugat-európai források olyan mélyfúrásokra is lehetőséget nyújtanak, mint például egyetlen személy életművének kiadása, avagy egyetlen falu spirituális életének rekonstruálása prédikációk és kontextusuk bevonásával.³

A magyar viszonylatokban azonban az is jelentős eredménynek számít, ha meghatározható egy szöveg primér kontextusa. Arra is akad példa, hogy nem szövegekhez keresünk adatokat, hanem fordítva, a források utalásai mögött keressük az elhangzott beszédet: ilyen a szószéki ülésrendi vitája. Tudjuk, hogy Debrecennek a 17. században mindig több lelkésze volt, s a debreceni évkönyvekből látszik, hogy nem mindig ugyanaz beszélt a nagyobbik

* Ez a tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

¹ MITCHELL, William F.: *English Pulpit Oratory from Andrewes to Tillotson, A study of its literary aspects*, New York, 1932; Ua., 1962²; CHANDOS, John: *In God's Name, Examples of Preaching in England from the Act of Supremacy to the Act of Uniformity, 1534–1662*, London, Indianapolis, New York, 1971.

² WELZIG, Werner: *Predigten der Barockzeit, Texte und Kommentar*, Wien, 1995.

³ Áttekintésül I. FERRELL, Lori A., McCULLOUGH, Peter (eds.): *The English Sermon Revisited, Religion, Literature and History 1600–1750*, Manchester, New York, 2000 (Politics, Culture and Society in Early Modern Britain); CSORBA Dávid: A 17. századi református prédikációk nemzetközi kutatástörténete, Egyház és kegyesség a kora újkorban, in FAZAKAS Gergely Tamás, Cs. D., et al. (szerk.): *Kutatástörténeti tanulmányok*, Debrecen, 2009 (A D. Dr. Harsányi András Alapítvány kiadványai, 13), 113–183.

templomban, s eleve bizonyos sorrendben szolgáltak: ez onnan derült ki, hogy ebből a helyzetből konfliktusok szövődtek, melyeket a városnak, s részint az esperesnek kellett elrendeznie.⁴ Néhány esetben viszont mind a szöveget ismerjük, mind azt, hogy egyes kálvinista prédikátorok textusai hol és milyen kontextusban hangzottak el, mivel akkurátus módon egy-két évnyi beszédjük mellé feljegyezték azok helyszíneit s dátumait is.

Idős Köleséri Sámuel, előbb váradi tanár, majd Tokajból az ellenreformáció miatt menekült lelkész Debrecenben talált otthonra, s még az első évben kiadta válogatott beszédeit. Ezek egymáshoz sem textusválasztásban, sem az elmondás helyében, idejében nem illeszkednek: azaz az *Arany alma* című kötete olyan válogatott prédikációkat tartalmaz, amelyek puritán lelki értelmezést nyújtanak, a bibliai kegyes emberek példáit állítva az olvasó elé.⁵ Komáromi Csipkés György debreceni lelkész az *Igaz hit* című kötetében olyan beszédeket adott ki, melyeket 1658–1664 között mondott el.⁶ A szövegek az előző példával szemben tematikus elrendezésűek, és a kiadványban is sorba vannak szedve. Ebből egyértelmű a következtetés, kellett, hogy legyen olyan istentiszteleti forma (műfaj), ahol egy témát vagy egy problémát elemző kurzust tartva magyarázhatta végig a lelkész például az Úri imát vagy a *Heidelbergi Kátét* (etc.).⁷ Apafi fejedelem udvari lelkészei precíz emberek lehettek: Tófeus Mihály zsolttármagyarázatai előtt általában ott áll a dátum s a helyszín, innen tudjuk, hogy 1679 és 1683 közt hangzott el a teljes 150 zsolttár magyarázata. Itt is kellett, hogy legyen olyan alkalom, amikor a lelkész, csak bibliamagyarázatos alkalmat tartva, megtehetette ezt. Míg azonban Komáromi Csipkés György esetén mindez rögzíthető, s a naptár alapján végigszámolható, hogy Debrecenben ennek fix helye volt a heti liturgiában (minden héten kedd s csütörtök délután, kivéve az ünnepeket vagy egyéb extrém helyzeteket),⁸ addig az erdélyi fejedelem udvari papja már ugyanezt a módot követve, de a vándorló udvartartással együtt számtalan helyen kellett, hogy tegye. A debreceni városi lelkész esetén, ha kimaradt egy időpont, annak okát a lelkész habitusának változásában vagy testi bajában rekonstruálhatjuk,⁹ Tófeusnál azonban ez már

⁴ TAKÁCS István: *Debreczeni diárium [1680–1695]*, Csűrös Ferenc (kiadó), *Történelmi Tár*, 1910, 40, 54, 59, 65.

⁵ L. KÖLESÉRI Sámuel: *Arany alma, azaz 30 prédikáció*, Debrecen, Karancsi, 1673 (RMK I, 1144).

⁶ KOMÁROMI Csipkés György: *Igaz Hit, az az, Olly CCXLI. Magyar Predikaciok, Mellyekben A' Keresztyéni igaz Hitnek és Vallásnak minden ágazati (...) bé-foglaltatnak*, Szeben, Szenci Kertész, 1666 (RMK I, 1042).

⁷ CSORBA Dávid: Komáromi Csipkés György, a „megtébolyodott Notarius”, *Studia Litteraria, Próza kegyességi műfajok a kora újkorban (Prédikáció, meditáció és imádság)*, 52 (2013/3–4), 108–145.

⁸ Uő: *A zászlós bárány nyomában, A magyar kálvinizmus 17. századi világa*, Debrecen–Bp., Kálvin Kiadó, DE Történelmi Intézete, 2011 (Speculum Historiae Debreceniense [A DE Történelmi Intézete kiadványai], 6), 164–170.

⁹ CSORBA: *Komáromi Csipkés György...*, i. m.

nem a lelkészhez igazítva ábrázolható, hanem az udvar szeszélye alapján. Az udvari lelkész együtt mozgott a mindig vándorló fejedelmi udvartartással, s éppen ott aludt, szolgált, ahol megszálltak, s akkor, amikor a főúr egyéb elfoglaltságai nem akadályozták meg a szokott rendet. Apafi következő udvari lelkésze, Tófeus veje, Nagyari József már kénytelen volt urával menni a háborúba is: fennmaradtak az 1681–1683 közti időszakban rögzített beszédei, amikor Apafi fejedelemmel a magyarországi török táborba kellett szállnia, s udvari módon szólania a sereg s az úri nép előtt.¹⁰

Jelen esetünkben annyival több ez az adattár annál, ami kálvinista kortársai esetén ez megrajzolható volt, hogy Debreceni Ember Pálnak több kéziratos kötete maradt fenn, s ezek más-más rendszerrel tartalmaznak összesített beszédeket. Azaz nincs ugyan lehetőség teljes életmű-analízisre, de a lelkész prédikatori hagyatéka alkalmas arra, hogy rálássunk részint a hagyaték belső rendjére (arra, amit felmutat, s arra, amit elrejt, ami eltűnt), részint pedig annak művelődéstörténeti hátterére, érintve azokat a problémákat is, amelyeket az imént műfaj-, liturgia- és mikrotörténeti aspektusból már említettem. Az elemzésem tehát formai jellemzőkön alapul, és mégis nagyobb távlatokat ígér. Egy paradoxonnal megfogalmazva: prédikációszövegek nélkül a prédikálás kontextusát kívánom jellemezni, hogy érzékeltessem, mi az értelme és tétje egy 17. századi református lelkész prédikációs statisztikájának.

A debreceni és a pataki kollégiumi nagykönyvtárak kézirattárai összesen 7 Ember Pál-kötetet tartalmaznak,¹¹ melyeket már röviden jellemzett Harsányi István 1915-ös cikkében. Ember Pálnak ismerjük ezentúl még egy kéziratos kötetét, a Pápán őrzött naplóját, de az nem tartalmaz saját prédikációkat.¹² A fentiek közül Harsányi korában még csak hatot katalogizáltak, a hetediknek azóta van jelzete, de ez csak halotti beszédeket tartalmaz, zömmel a lelkész losonci korszakából, és Révész Kálmán hagyatékából került be 1890 után.¹³ Az említett kötetek nagyjából egy szövegcsoport köré szerveződött elemzéseket tartalmaznak (bibliai könyvek, például Máté, Márk, Thesszalonikai levél vagy a Heidelbergi Káté kapcsán), s van ezek közt két olyan kötet (Kt. 261, 1677), melyek egyes szövegekből épülnek fel (az egyik kötetbe újszövetségi exegézis és Heidelbergi Káté is került, a másik igazi miscellanae). Több kötet első lapjain olvashatók a keletkezési körülmények, a datálás adatai: Kt. 262 (Hotyka, 1693. márc. 4.-től 1696), Kt. 263 (Szatmár, 1701 – Debrecen, 1705), R. 552 (Debrecen, 1704-5), Kt. 1677 (Szatmár, Diószeg – Debrecen, 1705. dec. 3.), Kt.

¹⁰ Nagyari József táborigazgatói prédikációi (1681–1683), kiad. GYÖRI L. János, Debrecen, Kossuth, 2002 (Csokonai Könyvtár. Források. [Régi kortársaink] 9), 4.

¹¹ Debreceni Ember Pál prédikációi, i. m. = TTREK DRK Nagykönyvtár (Debrecen) Kézirattára, R 552; TIREK SRK Nagykönyvtára (Sárospatak) Kézirattára, jelzete: Kt. 261, 262, 263, 264, 1677.

¹² CSORBA Dávid: Debreceni Ember Pál kéziratos naplója a puritán Debrecenből, Könyv és Könyvtár 22–23 (2000–2001), 173–185.

¹³ TIREK SRK Nagykönyvtára (Sárospatak) Kézirattára, jelzete: Kt. 1677.

261 (Szatmár, Debrecen – Liszka, 1705. okt. 19.). Ezekből több a szatmári vész után készült újrairt jegyzet (Kt. 261, 263, 1677). 1703. szeptember 28-án történt meg a város felégetése, s ekkor kellett gyorsan a házakból kimenekülni. Ember Pál egyik fennmaradt levele azt jelzi, hogy nem vitt mindent magával, hanem elzárt bizonyos dolgokat egy raktárban, melyeket megkísérelt visszaszerezni a várost kifosztó kurucoktól. Ezek után pedig a kötetelőszavak alapján megállapítható, hogy másolatokat készített az egyháztörténeti gyűjteménye darabjairól, és ekkor készültek ezek a kis kötetek is. Ide másolta be ugyanis tematikus rendezésben a bibliamagyarázatos beszédeit, melyek különböző korban és helyen születtek.

Debreceni Ember Pál a jelen ismereteink szerint 1678-ban mondhatta első, ma már szövegében nem ismert beszédét Komáromi Csipkés György búcsúztatójaként, s 1709-ban a lista szerinti legutolsót. Ismerve a kora újkori magyarországi protestáns oktatási rendet, valószínűleg nem ez volt a tényleges első megszólalása, ugyanis a legációk alkalmával korábban is mondhatott beszédet, tarthatott könyörgéses alkalmat vagy prédikálhatott egy felsős, tógás diák. S nem ez lehetett az utolsó beszéde, hiszen a jelenlegi ismereteink szerint haláláig lelkészként szolgált. Jelenleg azonban a forrásaink alapján ezekről a fenti határpontokról van információnk.

A mellékletben közölt táblázat adatsora – mely a korábbiakból is következően nem lehet teljes – 345 prédikációt sorol fel. Ez egy átlagos életpályához mérten is kevés. Elegendő kortársainak eseteit felidézni. Sajószentpéteri István 16 évig várt, hogy megjelenjen egy kötete, s annak előszavában azonnal jelezte – mintegy az olvasói támogatásra apellálva –, hogy vannak még vmi 2000 notacskaim (jegyzeteim, feljegyzéseim, s nem dalaim értelemben).¹⁴ Mivel a felszentelése 1679-ben volt, ezt pedig 1697-ben írta, a 18 év alatti 2000 beszéd évi 120 prédikációt és szövegmagyarázó elemzést jelenthet. Diószegi K. István, egy nehéz sorsú szegénylegény árvagyerekként a város költségén tanult, kántorizált éveken át, mire 25 éves fejjel eljutott oda, hogy külföldre indulhasson. Doktorátust szerzett, hazatért, több helyen szolgált, majd biharmelléki esperesként halt meg. *Ki-osztatott Talentum* című első kötetének előszavában örökítette meg az élettörténetét, s ő is hasonló termékenységre utalt, mint az előbb említett lelkész. Szövegei 4 crudában (bekötés nélkül), 2000 beszéd, s a bú népű ekklézsiában nem maradt ideje ezeket sajtó alá rendezni.¹⁵ Summa summárum, Ember Pál összes fennmaradt beszéde egy évi termést ha kitesz, ilyen módon tehát nem reprezentatív.

A mellékelt táblázat fősorai alapján látható, hogy ugyan a tág keret 30 évet mutat, a beszédek jelentős része 1693 ősze és 1705 ősze közt, csak 12 évnyi keresztmetszetben maradt ránk. Azaz a fiatal- és az időskori időszak beszédei hiányoznak. A korai periódusban Ember Pál a debreceni Collegium senioraként,

¹⁴ SAJÓSZENTPÉTERI István: *Táncz pestise*, Debrecen, Vincze, 1697 (RMK I, 1501).

¹⁵ DIÓSZEGI Kis István: *Ki-osztatott talentom*, Debrecen, Rosnyai, 1679 (RMK I, 1229).

a legmagasabb diáktisztség képviselőjeként került Patakra (1683), a Thököly Imre által harccal visszaszerzett felső-magyarországi, ismét kálvinista iskolavárosba. A változó politikai események néhány év múlva ismét vándorbotot adtak a diákság kezébe (1687), s Ember Pálnak e korszakának is a legvégéből maradtak ránk szövegek: az első 10 év feljegyzései teljesen elvesztek. A határpont az, amikor már a losonci gyülekezet hívja, s még egyszer visszamondja ezt (1694), majd végül beadja derekát, s 1695 húsvétján megtartja beköszöntő prédikációit.¹⁶ Innentől, úgy tűnik, békésebb időszak köszöntött a lelkészre: 1695–1701 között Losoncon, 1701–1703 között Szatmár városában, 1704–1705 között Debrecenben szolgált, s zömmel ezekből az időkből maradtak ránk a beszédei.

Ezt a listát végigtekintve jó néhány speciális esetet láthatunk. Losoncon külön istentiszteleten köszöntik a peregrinációra induló Bagosi Mártont úgy, mint a gyülekezet hosszú idő után első peregrináló diákját.¹⁷ Az egyháztörténetben Ember Pál külön mellékelte a saját koráig vezetett losonci lelkészlistát, a 19. század elején a pápai teológiai tanárnak, egyháztörténésznek, Tóth Ferencnek küldött losonci gyülekezeetről szóló jegyzetben a rektorok listája található meg egész a 18. század elejéig.¹⁸ Ugyanis éppen ettől a kortól indultak a losonci rektorok újra peregrinációra. „Leg első volt ezek között Bagosi Márton a’ ki 1696. eszt. ment innen Hollandiába.”¹⁹ A sikeres diák a mai Hollandiában járt egyetemre (1696–1698), és a franekeri Röell alatti disputáció is kötődik a nevéhez, melyet többek között Ember Pálnak is ajánlott.²⁰

Ember Pálnak többször is menekülnie kellett (mindegyik esetben a Rákóczi-féle háborús helyzet ürte el), s a köztes intervallumokban más helyeken is élt és szolgált, így például Diószegen (Nógrádi Mátyás püspök, illetve Diószegi Kis István esperes-püspök templomában). Egy távoli nagyvárosban is prédikált egy ízben, mégpedig Gyöngyösön (ahol Otrokocsi Fóris Ferenc, a rekatolizált

¹⁶ TIREK SRK Nagykönyvtára (Sárospatak) Kézirattára, jelzete: Kt. 262, 55–64; 65–72; 268–277.

¹⁷ *Uo.*, 318–323.

¹⁸ Az egyháztörténetben: LAMPE, Friedrich Adolf: [DEBRECENI EMBER PÁL], *Historia Ecclesiae Reformatae in Hungaria et Transsylvania*, Utrecht, Poolsus, 1728, 570. Újabban a magyar fordítását tíz sorban végezte el Szabadi István e munka magyar fordításában, I. DEBRECENI EMBER PÁL: *A magyarországi és erdélyi református egyház története*, Fordította BOTOS Péter, s. a. rend. DIENES Dénes, KOVÁCS Józsefné et al., Sárospatak, SRKTGY, 2009, 396. Itt töltötte a rektoriáját: Bagosi Márton (1694–1696. 12. Márt.), Diószegi G. Mihály (1696–1698), Szerencsi István (1698–1700), Szentpéteri János (1700–1702), Kabai Dániel (1702–1705). Ez a folyamat az 1638–1729 közti iskolamesterek tevékenységében is kirajzolható.

¹⁹ *Uo.*, 34r.

²⁰ BOZZAY Réka, LADÁNYI Sándor: *Magyarországi diákok holland egyetemeken, 1595–1918, Hongaarse studenten aan Nederlandse Universiteiten, 1595–1918*, Bp., ELTE Levéltára, 2007 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 15), 558; RMK II, 4033.

egykori gályarab is lelkészkedett református korában 1681–1687 közt),²¹ ennek okát pedig a korabeli ünnepfelfogásban kereshetjük. A nagy vallási ünnepeket háromnapos ünneprendben tartották, és szokás volt a karácsony, húsvét, pünkösd második és harmadik napját meghívott lelkésszel betölteni (ahogy ma az evangélizációs vagy bűnbánati alkalmakon gyakoroljuk).

A debreceni periódusban látni egy ennél is különlegesebb helyzetet: 1704 karácsonyán, már debreceni lelkészként Ember Pál visszament a háborús helyzetben lévő, felégetett, elpusztított Szatmár városába, és karácsonyi vigasztaló prédikációt tartott régi híveinek a Szőlőhegyen. Németit a város döntése alapján maguk a helyiek égették fel taktikai okból, Szatmár városát a kurucok szállták meg, s ostromgyűrűbe fogták a várba szorult német katonaságot. A várostól keletre, a folyó túloldalán maga a vezérlő fejedelem állította fel a sátrát, s innen irányította a tiszai hadjáratot.²² A lakosság a Szőlőhegyre menekült ki, Ember Pál is itt szolgált annak idején a híveinek, s itt hangzott el a családi legenda által fenntartott temetési beszéde, amelyben megjövendölte a Rákóczi-szabadságharc bukását.²³ (Ez a beszéde a csak halotti prédikációkat tartalmazó kötetében nem található meg, tehát az sem rögzítette az életmű összes ilyen műfajú szövegét, hanem csak a losonciakat.) Innen hívták el haza a debreceni cívisvárosba, szülőföldjére, s ide tért vissza 1704–1705 fordulóján lelki támaszt nyújtani. A városi előljárók, Dobosi (II.) István, Komáromi Csipkés (II.) György intézték, hogy hazatérjen Debrecenbe szorongatott helyzetéből, sőt egyedül neki létrehoznak fizetéssel, szolgálati lakással egy önálló lelkészi státust.²⁴ Ő maga biztonságban van, de a karácsonyt a menekülni nem akaró vagy nem tudó régi gyülekezet tagjaival ünnepli: megható jelenet.

Ha az átlagos hétköznapi rend alkalmaira tekintünk rá, észrevehető, hogy a maihoz képest rettenetesen nagy volt egy kora újkori lelkész leterheltsége. Érdemes megvizsgálni ebből a szempontból a legteljesebbnek tűnő, adatgazdag éveket (1699–1704). Ebből az időszakból maradt fenn Ember Pál tollából pontos lista a halotti prédikációkról, a bibliamagyarázatos és (külön) a vasárnapi alkalmakról. Az egyházi év liturgiai rendjét rögzítik ezek az adatok: látható, hogy az ünnepi beszédek nem csúsztak el az idő áráján, és adventtől adventig fennmaradtak a jeles napok prédikációi. Megőrződtek ezentúl az ó- és újévi, illetve az úrvacsorás istentiszteletek szövegei, valamint a nevesebb közösségi alkalmak eseményei (a losonci két búcsúbeszéd, a szatmári beköszöntő, a diákköszöntő, a szatmári szőlőhegyi gyülekezetnek tartott karácsonyi beszéd).

²¹ ZOVÁNYI Jenő: *Magyar Protestáns Egyháztörténeti Lexikon*, LADÁNYI Sándor (kiadó), Budapest, 1977, 446.

²² ESZE Tamás: II. Rákóczi Ferenc tiszántúli hadjárata, *Századok*, 85 (1951/1–2), 30–119.

²³ CSORBA: „A sovány lelket meg-szépíteni”, i. m., 198.

²⁴ HERPAY Gábor: *A debreceni ref. Ispotály története 1529–1929*, Debrecen, 1929.

Mivel egy típusból több is maradt fenn, kijelenthető, hogy Ember Pál ünnepi textusai is egyéniek voltak. Alig van ismétlődés két húsvéti beszéd alap ígéhelyében, kivéve az úrvacsorás istentiszteletnek azt a szakaszát, amely az asztalhoz hívogató panele lehetett Ember Pálnak, mivel három variációt is találtam belőle (l. C melléklet). Olyan eset is van, mint az újévi esetén (Zsolt 65,12), hogy a textus megegyezik, de maguk a szövegek teljesen eltérnek. Ez a megoldás pedig nagyon fárasztó lehetett: minden esetben új beszédet írni és mondani. Felteszem, hogy ebben a döntésben nemcsak a lelkész alkata és személyes választása van benne, hanem az élénk gyülekezet visszhangja is: a nagyünnepekkor sem lehetett ugyanazt a puskaport ellőni. Márpedig egy kora újkori beszéd nem 15-20 percig tart, mint manapság, hanem félóra s negyvenöt perc, katolikus testvéreknél vagy ádázabb, lelket vizsgáló prédikátoroknál akár elérhette az egy órát is. Ennek megfelelően a beszéd felépítése precíz, több pontból álló rendszerben, számos idézettel, bibliai, szakirodalmi, történelmi és egyéb utalással telítve, komoly felkészültséget igényelt.

A lista adataiból kiolvasható, hogy milyen gyakorisággal kellett megszólalnia a kora újkori tiszteletes uraknak. Ha önálló lelkésze volt a gyülekezetnek (Patak, Losonc), akkor prédikált vasárnap kétszer, hétköznap lectio continua módra végigmagyarázott egy bibliai könyvet két délutáni alkalmon, majd temetett szombaton, emellett szolgálhatott még minimum egyszer valamilyen speciális esetben (Losonc esetében a filián Tugárban). Ha nagyvárosban élt (Szatmár, Debrecen), akkor megosztotta a lelkésztársaival a feladatokat (előbbi helyen kettő, utóbbinál ez négy-öt lelkészt jelentett), de azok nem lettek kisebb számúak, csak immáron egyetlen kurzus sem tartozott egy emberhez. Az látszik ugyanis, hogy míg Losoncon elkezdett egy lectio continuát több könyvből, Szatmáron már csak egy könyvvel kellett ezt végeznie, Debrecenben azonban hol ezt, hol azt a kurzust folytatta. Mondhatná a kritikus olvasó, hogy hiányosak az adatok, és tévedhetek a következtetéssel. De elég megnézni Ember Pál diákkori naplóját (*Wade mecum*), amely éppen egy ilyen közös bibliamagyarázatot rögzített, amikor három lelkész osztotta meg a heti két alkalmon, és nem volt benne különösebb szervezett rend, hogy mikor ki következett (legalábbis nem látunk rá, hogy kik és mi alapján döntöttek erről).²⁵

És akkor még nem említettem azt, hogy a lelkész nemcsak a szószéken állt meg, hanem egyéb feladatai is bőséggel akadtak. Éppen a legadatgazdagabb periódusból tudjuk, hogy Debrecenben a heti 4-5 kötelező alkalom mellett számos egyéb munkával bízták meg: diáktörvény átírása, könyvkiadás és korrektúra, Biblia-fordítás exegézise, valamint az önálló egyháztörténeti kutatás. Mindez egy saját gyülekezettel megtetézve, kis családdal, és ebből következően számos testi bajjal. Nem csodálható, ha ezek után az ötvenes évei végén meghalt lelkészt a lizskai gyülekezet krónikása „igen öreg embernek”

²⁵ Erről bővebben l. CSORBA: *A zászlós bárány nyomában...*, i. m., 167.

látta. Ember Pál prédikációinak referenciális jegyzetei alig vannak, kivéve az idővel egyre gyakrabban előforduló „beteg voltam”-típusú, a dátum mellett megjelenő utalásokat. A nem panaszkodónál pedig a kevés is sok.

Melléklet

Nr.	Dátum	hely	igehely	egyéb érdekesség	leltári helye
	1683 (2)				
1	06.12. Szo	Liszka	felszentelés		-
2	07.12. H	Sárospatak	Ps. 122.	Pataki ref. templom felszentelése	-
	1691 (1)				
3	05.27. V	Kassa		HB. Váradi Mihály aj. Hotyka, 1692.02.20.	RMK II, 1436 (Kassa, 1693)
	1693 (2)				
4	10.20. K		1Kor 15, 30-32	Consultatio afflictissimae	Kt. 262, 1-8
5	10.25. V		Jn 1,14	Pro Festo incarnationis D[omi]nicae	Kt. 262, 9-20
	1694 (19)				
6	01.01. P	Sáros Patakini	Jn 4,10	Pro novo Anno	Kt. 262, 21-26
7	01.03. V			De fuga Christi in Aegyptum	Kt. 262, 27-34
8	02.07. V		Bír 6, 12-13	Ad tempus maximarú[m] afflictionúm	Kt. 262, 35-42
9	02.28. V		Lk 18, 2-7	Lento	Kt. 262, 43-55

10	04.09. Nagy péntek		Jn 12,27	Pro Festo Passionis Dominicae	Kt. 262, 73-84
11	04.13. K Húsvét 3. napja		1Kor 5,7-8	Pro Festo Paschateos?	Kt. 262, 85-91
12	05.02. V		Ézs 50,10-11	Vanitatem Doctrinae, et Figmentor Cerebri H[uma]ni, dolor Conscientiae	Kt. 262, 92-103
13	05.20. Áldozócsüt.		Zsid 9,24	Pro Festo Ascensionis Domini	Kt. 262, 104-114
14	05.30. V		Jn 1, 32-33	Pro F. Penthecostes, primo die	Kt. 262, 115-128
15	07.18. V		Mt 18,6-7	Wae Scandalizantibus	Kt. 262, 129-141
16	07.25. V		Jel 14,14-16	Ad tempus messis	Kt. 262, 142-150
17	08.15. V		Gen 3,17-19	Cum sudore quaerendus est panis	Kt. 262, 151-163
18	10.10. V		Luk 10,30-35	De opere misericordiae	Kt. 262, 164-175
19	11.14. V		Ézs 21, 11-12	Vigil, quid de nocte	Kt. 262, 176-184
20	11.21. V		Luk 14,16-24	Ad tempus administra[ti]onis Sacrae Coenae	Kt. 262, 185-194
21	12.05. V		Exod 5,22-23	Ad tempus maximar[um] afflictionum	Kt. 262, 202-208
22	12.12. V		Zsolt 120,5	Peregrinus apud Mesech et Kedar	Kt. 262, 195-201
23	12.19. V			Criteria, Fatale alicujus Populi Exitu[m] portendentia	Kt. 262, 211-218
24	12.25. Szo, Karácsony 2. napja		Lk 2,13-14	Canticu[m] Angelicu[m]	Kt. 262, 219-227
	1695 (15)				
25	01.01. Szo		Zsolt 65,12	Pro novo Anno	Kt. 262, 228-235
26	01.16. V		Ézs 11,6-9	Halcyonia Ecclesiae ultimor[um] temporu[m]	Kt. 262, 236-246
27	01.30. V		Ézs 11,6-9	Halcyonia Ecclesiae ultimor[um] temporu[m]	Kt. 262, 236-246

28	02.06. V		2Krón 2,8		Kt. 262, 209-210.
29	03.13. V		Ének 8,8-9	De aedificatione infirmoru(m) in cognitione et fide	Kt. 262, 247-256
30	04.04. H Húsvét 2. napja		Mt 17,9	Pro Festo resurrectionis D[omi]nicae	Kt. 262,258-266
31	04.10. V	Sp.	Apcsel 20,32	Valedictoria. Fundenda ad Eccl(esi)a(m) Reform. Sáros-Patakiensem, inter fletus et lamenta Auditoru(m)	Kt. 262, 55-64
32	04.24. V	Losonc	2Móz 4,10-12	Inauguralis, Fundenda ad Eccl(esi)a(m) Reform.	Kt. 262, 65-72
33	04.24. V de	Losonc	2Móz 4,17	Inauguralis, Novor[um] Officialiu[m]	Kt. 262, 268-277
34	04.24. V du	Losonc	2Móz 4,17	Inauguralis, Novor[um] Officialiu[m], cu(m) diduction(um) fusioni circa die S. Georgii	Kt. 262, 268-277
35	06.26. V de	Losonc	Zsolt 29, 1-11	De tonitruum fagore	Kt. 262, 278-282
36	06.26. V du	Losonc	Zsolt 29, 1-11	De tonitruum fagore	Kt. 262, 283-295
37- 38	08.04. Cs (cím), 08.07. V (vég)	Losonc	Mt 24,7	De terra motu	Kt. 262, 297-306
39	11.06. V	Losonc	Mt 22,15-22	Dom. 23. Trinit.	Kt. 262, 307-314
	1696 (3)				
40- 41	02.09.Cs (cím), 02.12. V (vég)	Losonc	Ézs 35,4-6	Occa[si]one publica[ti]onis Rev. Scholae D. Mart. Bagosi	Kt. 262, 318-323
42	03.04. V	Losonc	Ézs 22,-12-14		Kt. 262, 315-318
	1698 (3)				

43	07.20. V	L(osonc) Tugár	Zsolt 27,8	HB. Szilasi István, kop. tételkor, nagy solennitásban és frequentiában	Kt 1677, 1-4
44-45	07.22. K (cím), 07.24. Cs (vég)	L(osonc) Tugár	Jób 30,26	HB. Szilasi I., háznál, Fiat applica[ti]o solen[n]is et pathetica, szép frequentiában	Kt. 1677, 5-12
	1699 (7)				
46	01.16. P	Losonc	Apcsel 9, 36-37	HB. gr. Szirmay Péterné Fáy Zsófia, koporsójánál	Kt. 1677, 13-16
47	01.25. P	Losonc		HB.	Kt. 1677, 17-19
48	02.15. V		Fiat Applica(ti)o paulò fusior et solennio	HB. Lugubris parentatio, Fáy Zsuzsanna, ad populosam Magnatu(m) et Nobiliu(m) frequentiam	Kt. 1677, 20-31
49	02.23. H			HB. Sövényházi Lőrincné	Kt. 1677, 32-34
50	06. 24. Sze			HB. gr. Korponai Jánosné, Filkensis, ad magnu(m) frequentia(m)	Kt. 1677, 35-42
51	07.01. Sze	Losonc		HB. gr. Szíjgyártó Istvánné	Kt. 1677, 43-46
52	10. 29. Cs	Losonc		HB., in Sepulitorio Losonciensi	Kt. 1677, 47-50
	1700 (14)				
53	01.08. P			HB. Pathai Borbély György	Kt. 1677, 54-58
54	02.23. K	Losonc	Fiat applica(ti)on(e m) pro tempore	HB. Gellén Gergely lánya	Kt. 1677, 59-61

55	03.01. H	Losonc		HB. -	Kt. 1677, 62-64
56	04.08. Cs			HB. Darvas János fia	Kt. 1677, 65-68
57	04.27. K	Losonc		HB. -	Kt. 1677, 69-70
58	04.28. Sze	Losonc		HB. in Sepulitorio L., -	Kt. 1677, 78-79
59	05.04. K	Losonc		HB. -	Kt. 1677, 71-74
60	05.05. Sze	in filiali Eccl[esi]a Apátfalva		HB. -	Kt. 1677, 75-77
61	07.12. H	(Losonc-) Tugárd		HB. id. Balogh Mihály, kop.	Kt. 1677, 80-84, +2 prolog (90-94)
62	07.13. K	Losonc		HB. Szemere György fia. Nagy frequentiában mondatott	Kt. 1677, 85-89
63	09.29. Sze	Losonc		HB. -	Kt. 1677, 95-97
64	11.07. V		Lk 1,22	HB. Darvas János néma szolgálója	Kt. 1677, 98-101
65	11.25. Cs			HB. Gyürky Ádám fia	Kt. 1677, 51-53
66	12.16. Cs	Losonc		HB. -	Kt. 1677, 102-104
	1701 (26)				
67	01.13. Cs			HB.	Kt. 1677, 105-107
68	03.02. Sze			HB. Somogyi Péter anyja	Kt. 1677, 108-112
69	05.30. H	Szatmár	Mt 27,1-10		Kt. 263, 1-6
70	06.13. H	Szatmár	Mt 27,10-19		Kt. 263, 7-11
71	06.16. Cs	Szatmár	Mt 27,20-31		Kt. 263, 11-14
72	06.20. H	Szatmár	Mt 27,32-45		Kt. 263, 15-18
73	06.23. Cs	Szatmár	Mt 27,45-56		Kt. 263, 19-22
74	06.27. H	Szatmár	Mt 27,57-66		Kt. 263, 23-26
75	06.30. Cs	Szatmár	Mt 28,1-10		Kt. 263, 27-30
76	07.11. H	Szatmár	Mt 28,11-20		Kt. 263, 31-34

77	08.22. H	Szatmár	Mk 1,1-8		Kt. 263, 35-39
78	08.25. Cs	Szatmár	Mk 1,9-20		Kt. 263, 40-43
79	09.05. H	Szatmár	Mk 1,20-31		Kt. 263, 44-47
80	09.08. Cs	Szatmár	Mk 1,32-45		Kt. 263, 48-51
81	09.15. H	Szatmár	Mk 2,1-12		Kt. 263, 52-54
82	09.19. Cs	Szatmár	Mk 2,13-22		Kt. 263, 55-58
83	09.22. H	Szatmár	Mk 2,23-28		Kt. 263, 59-64
84	10.03. H	Szatmár	Mk 3,1-12		Kt. 263, 65-67
85	10.06. Cs	Szatmár	Mk 3,13-21		Kt. 263, 68-70
86	11.14. H	Szatmár	Mk 3,22-35		Kt. 263, 71-74
87	11.17. Cs	Szatmár	Mk 4,1-10		Kt. 263, 75
88	11.24. Cs	Szatmár	Mk 4,10-20		Kt. 263, 76-78
89	11.28. H	Szatmár	Mk 4,21-26		Kt. 263, 79-80
90	12.01. Cs	Szatmár	Mk 4,26-30		Kt. 263, 81-85
91	12.12. H	Szatmár	Mk 4,30-34		Kt. 263, 86-89
92	12.15. Cs	Szatmár	Mk 4,35-41		Kt. 263, 89-92
	1702 (55)				
93	01.12. Cs	Szatmár	Mk 5,1-10		Kt. 263, 93-95
94	01.16. H	Szatmár	Mk 5,11-20		Kt. 263, 96-98
95	01.19. Cs	Szatmár	Mk 5,21-34		Kt. 263, 98-100
96	01.23. H	Szatmár	Mk 5,35-43		Kt. 263, 100-102
97	02.06. H	Szatmár	Mk 6,1-6		Kt. 263, 103-104
98	02.09. Cs	Szatmár	Mk 6,7-13		Kt. 263, 105-107
99	02.20. H		Mk 6,14-20		Kt. 263, 108-110
100	02.23. Cs		Mk 6,21-29		Kt. 263, 111-113
101	03.05. V	Szatmár	Jel 3,20	Úrvacsora szereztetése, Somnia Coccejana	Kt. 264, 1-6

102	03.06. H	Szatmár	Mk 6,30-44		Kt. 263, 114-115
103	03.20. H	Szatmár	Mk 6,45-52		Kt. 263, 116-118
104	03.23. Cs	Szatmár	Mk 6,53-56		Kt. 263, 119-120
105	04.02. V	Szatmár	Lk 23,34	Kr. 7 szava, infirmatus	Kt. 264, 7-13
106	04.03. H		Mk 7,1-8	Dixi multum infirmitatus	Kt. 263, 121-123
107	04.04. K	Szatmár	Lk 23,34		Kt. 264, 13-16
108	04.16. V		Jer 31,25-26	feltámadásról, infirmatus	Kt. 264, 29-33
109	04.20. Cs	Szatmár	Lk 23,46		Kt. 264, 25-28
110	04.21. P	Szatmár	Lk 23,34		Kt. 264, 17-20
111	04.22. Szo	Szatmár		HB. -	Kt. 1677, 113-116
112	05.01. H	Szatmár	Mk 7,9-23		Kt. 263, 124-126
113	05.04. Cs	Szatmár	Mk 7,24-30		Kt. 263, 127-129
114	05.15. H	Szatmár	Mk 7,31-37		Kt. 263, 130-132
115	05.18. Cs	Szatmár	Mk 8,1-9		Kt. 263, 133-134
116	05.22. H	Szatmár	Mk 8,10-13		Kt. 263, 135-136
117	06.02. P	Szatmár	Apcsel 1,5	Úrvacsorára felkészítés, Húsvét nagyhét	Kt. 264, 54-55, 421-422
118	06.04. V	Szatmár	Ézs 12,3	Úrvacsorára felkészítés, Húsvét nagyhét	Kt. 264, 49-53, 423
119	06.11. V	Szatmár	Mk 3,28-29		Kt. 264, 56-60
120	06.12. H		Mk 8,14-21		Kt. 263, 137-138
121	06.18. V	Szatmár	Mk 3,28-29	Questio practico-casuistica	Kt. 264, 60-64
122	07.09. V	Szatmár	Mk 3,28-29	infirmatus ao. pedis	Kt. 264, 65-69
123	07.16. V	Szatmár	Ének 3,7-8		Kt. 264, 39-43
124	07.25. K	Szatmár	Gal 6,7-8		Kt. 264, 70-72
125	08.20. V	Szatmár	Mt 5,23-24	Úrvacsorára felkészítés	Kt. 264, 73-79
126	08.21. H		Mk 8,22-26		Kt. 263, 139-140
127	08.24. Cs	Szatmár	Mk 8,27-33		Kt. 263, 141-143

128	08.25. P	Szatmár	Rm 13,14	Úrvacsorára felkészítés	Kt. 264, 79-82
129	09.03. V	Szatmár	Ének 3,7-8		Kt. 264, 43-48
130	09.04. H		Mk 8,34-38		Kt. 263, 144-145
131	09.07. Cs	Szatmár	Mk 9,1-6		Kt. 263, 146-148
132	09.08. P	Szatmár	Ef 6,16		Kt. 264, 83-85
133	09.17. V	Szatmár	Ám 4,7-9		Kt. 264, 86-90
134	09.21. Cs		Mk 9,11-15		Kt. 263, 151-152
135	09.28. Cs	Szatmár	Mk 9,7-11	Dicta inter graves corpusandi infirmitates Sp(iri)tu(m) plausibiliter	Kt. 263, 149-150
136	10.02. H		Mk 9,16-27		Kt. 263, 153-155
137	10.05. Cs		Mk 9,28-32		Kt. 263, 156-158
138	11.01. Sze	Szatmár		HB. Egy szegény veletlenül romlott [hirtelen meghalt] Ur felett	Kt. 1677, 117
139	11.05. V	Szatmár	1Móz 49,11-12	infirmatus	Kt. 264, 96-100
140	11.13. H	Szatmár	Mk 9,33-37		Kt. 263, 159-160
141	11.16. Cs	Szatmár	Mk 9,38-42		Kt. 263, 162-163
142	11.26. V	Szatmár	2Sám 12,13	bűnbánattartás	Kt. 264, 101-105
143	11.27. H		Mk 9,43-50		Kt. 263, 163-166
144	12.11. Szo	Szatmár	Mk 9,49-50		Kt. 263, 167-168
145	12.27. H	Szatmár	Zsolt 2,12		Kt. 264, 106-110, 422
146	12.29. Sze	Szatmár	Zsolt 2,12		Kt. 264, 111-113
147	12.31. P	Szatmár	Jelen 1,8	Clausula anni	Kt. 264, 114-118
	1703 (62)				
148	01.08. H	Szatmár	Mk 10,1-12		Kt. 263, 169-171

149	01.11. Cs		Mk 10,13-16		Kt. 263, 172-173
150	01.12. P	Szatmár	Zsolt 51,12		Kt. 264, 119-125
151	01.14. V	Szatmár	Zsolt 51,12		Kt. 264, 125-128
152	01.21. V	Szatmár	Apcsel 11,26		Kt. 264, 129-132
153	01.22. H	Szatmár	Mk 10,17-22		Kt. 263, 174-176
154	01.23. K	Szatmár	Apcsel 11,26		Kt. 264, 133-135
155	01.25. Cs	Szatmár	Mk 10,23-27		Kt. 263, 177-178
156	01.26. P	Szatmár	Apcsel 11,26		Kt. 264, 136-137
157	01.28. V	Szatmár	Apcsel 11,26		Kt. 264, 138-140
158	02.04. V	Szatmár	Apcsel 11,26		Kt. 264, 141-143
159	02.05. H	Szatmár	Mk 10,28-31		Kt. 263, 179-182
160	02.06. K	Szatmár	Ézs 28,16		Kt. 264, 144-145
161	02.08. Cs	Szatmár	Mk 10,28-31		Kt. 263, 179-182
162	02.11. V	Szatmár	Ézs 28,16		Kt. 264, 146-148
163	02.18. V	Szatmár	Ézs 28,16	infirmitas	Kt. 264, 149-152
164	02.19. H		Mk 10,32-34		Kt. 263, 183-184
165	02.22. Cs		Mk 10,35-40	infirmit(us)	Kt. 263, 185-187
166	02.25. V		1Kor 11,28-29	Úrvacsorára felkészítés infirmit(us)	Kt. 264, 156-157
167	03.04. V	Szatmár	Ézs 28,16		Kt. 264, 153-155
168	03.05. H		Mk 10,41-45		Kt. 263, 187-189
169	03.08. Cs		Mk 10,46-52		Kt. 263, 190-191
170	03.18. V	Szatmár	Jn 19,26-27	Kr. 2. szava	Kt. 264, 158-162
171	03.19. H	Szatmár	Mk 11,1-7		Kt. 263, 192-193
172	03.20. K			infirmitas	Kt. 264, 163-165
173	03.22. Cs	Szatmár	Mk 11,8-14		Kt. 263, 194-196
174	03.23. P	Szatmár		Kr. 2. szava	Kt. 264, 166-168
175	04.01. V	Szatmár	Lk 23,42-43	Kr. 3. szava, 1. rész	Kt. 264, 173-176
176	04.03. K	Szatmár	Lk 23,42-43	Kr. 3. szava, 2. rész	Kt. 264, 169-173

177	04.06. P	Szatmár	Lk 23,42-43	Nagypéntek	Kt. 264, 178-182
178	04.08. V	Szatmár	Zsid 13,20-21	feltámadásról	Kt. 264, 34-38
179	04.10. K	Szatmár	Zsid 13,20-21	feltámadásról	Kt. 264, 34-38
180	04.14. Szo	Szatmár	Lk 23,46		Kt. 264, 21-24
181	04.15. V	Szatmár			Kt. 264, 187-189
182	04.16. H	Szatmár	Mk 11,12-18		Kt. 263, 197-199
183	04.17. K	Szatmár			Kt. 264, 183-186
184	04.19. Cs	Szatmár	Mk 11,15-19	infirmitas	Kt. 263, 199-201
185	05.03. Cs		Mk 11, 20-26	infirmitas	Kt. 263, 202-203
186	05.14. H	Szatmár	Mk 11,27-33		Kt. 263, 204-206
187	05.17. Cs Áldozócsüt.	Szatmár	Zsid. 11,5	Dom. Ascens.	Kt. 264, 200-202
188	05.20. V	Szatmár			Kt. 264, 190-192
189	05.27. V		Jn 4,14	Úrvacsorára felkészítés, Húsvét	Kt. 264, 203-206
190	05.29. K	Szatmár	Jn 15,26	misszió	Kt. 264, 207-212
191	06.01. P	Szatmár	Jn 15,26	misszió	Kt. 264, 213-214
192	06.03. V	Szatmár		Istenkáromlás	Kt. 264, 193-196
193	06.10. V	Szatmár		Istenkáromlás	Kt. 264, 197-199
194	06.11. H	Szatmár	Mk 12,1-12		Kt. 263, 207-209
195	06.14. Cs	Szatmár	Mk 12,13-17		Kt. 263, 209-210
196	06.17. V	Szatmár	3Móz 24,15-16	Istenkérdés	Kt. 264, 215-218
197	06.24. V	Szatmár		Istenkérdés	Kt. 264, 219-222
198	06.25. H	Szatmár	Mk 12,18-27		Kt. 263, 211-212
199	06.28. Cs	Szatmár	Mk 12,28-34		Kt. 263, 213-214
200	07.01. V	Szatmár		Istenkérdés	Kt. 264, 223-225
201	07.08. V	Szatmár		Istenkérdés	Kt. 264, 226-230
202	07.10. K	Szatmár	Jób 16, 22-23	HB. Tatai Mihály (Szatmár prof) neje	Kt. 1677, 118-121

203	07.19. Cs	Szatmár			Kt. 264, 231-234
204	08.12. V	Szatmár	2Kir 19,34		Kt. 264, 237-238
205	09.09. V	Szatmár			Kt. 264, 235-237
206	10.28. V de	Szatmárhegy	Zsid 10,34	Consolatoria	Kt. 264, 239-241
207	10.28. V du	Szatmárhegy	1Pét 4,12	Consolatoria	Kt. 264, 242-244
208	10.29. H	Szatmár	Jóél 3,18		Kt. 264, 91-95
209	12.27. Cs	Tarczal	2Móz 3,7-8	Consolatoria	Kt. 264, 245-247
	1704 (58)				
210	01.01. K		Zsolt 65,12	Sermo 2. Pro novo Anno	Kt. 263, 217-219
211	01.20. V	Debrecen	Jón 1,5-6	Ad tempus magnar(um) calamitatu(m)	Kt. 264, 248-251
212	03.04. K	Debrecen, min.	Prov 6,16-19	Sermo 23.	Kt. 263, 282-283
213	03.25. K	Gyöngyös	Apcsel 17,30-31	feltám. vasárnap	Kt. 264, 252-254
214	04.20. V	Debrecen, min.	2Móz 4,10-12	ad Eccle(esi)am populasissima(m) Debreceniensem	Kt. 264, 255-260
215	04.21. H	Debrecen	Thess		R 552, 7r-10v
216	04.22. K	Debrecen Sep. maj.		HB.	R 552, 92r-93v
217	04.23. Sze	Debrecen, min.	Zsolt 71,17-18	Inaugur. 2.	Kt. 264, 261-263
218	04.24. Cs	Debrecen, min.	Thess		R 552, 11r-13r
219	04.25. P	Debrecen, min.	Zsolt 71,17-18	Inaugur. 3.	Kt. 264, 264-266

220	04.27. V	-	HK 75-77.		R 552, 84r-86r
221	05.05. H	Debrecen, maj.	Thess		R 552, 13v-16r
222	05.07. Sze	Debrecen, maj.			Kt. 264, 267-270
223	05.08. Cs	Debrecen, maj.	Thess		R 552, 16v-18v
224	05.25. V	Debrecen, min.			Kt. 264, 271-276
225	05.26. H	Debrecen, maj.	Thess		R 552, 19r-21v
226	05.29. Cs	Debrecen	Thess		R 552, 22r-23v
227	06.09. H	Debrecen, maj.	1Tim Exeg		R 552, 24r-27r,
228	06.11. Sze	Debrecen, maj.			Kt. 264, 277-279
229	06.12. Cs	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 24r-27r
230	06.13. P	Debrecen, maj.		nagy szikkadások idejére	Kt. 264, 280-282
231	06.18. Sze	Debrecen, maj.	5Móz 4,26-27		R 552, 154v-157r
232	06.30. H	Debrecen, min.	1Tim		R 552, 27v-28v
233	07.03. Cs	Debrecen, min.	1Tim		R 552, 29r-30v
234	07.14. H	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 30v-31v

235	07.17. Cs	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 32r-33r
236	08.03. V	Debrecen, min.	Plb 6,16-19	Sermo 16.	Kt. 263, 257-261
237	08.04. H	Debrecen, min.	1Tim		R 552, 33v-34v
238	08.06. Sze	Debrecen, min.	Plb 6,16-19	Sermo 17.	Kt. 263, 262-265
239	08.07. Cs	Debrecen, min	1Tim		R 552, 35r-36r
240	08.09. Szo	Debrecen, min.		die jajuny	Kt. 264, 286-288
241	08.10. V	-	HK 103		R 552, 87r-88v
242	08.17. V	Debrecen, maj.			Kt. 264, 289-292
243	08.18. H	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 36v-38r
244	08.21. Cs	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 38r-39v
245	08.24. V	Debrecen, maj.	HK 105-107		R 552, 89r-v
246	09.01. H	Debrecen, Sep. min.		HB.	R 552, 94r-96v
247	09.08. H	Debrecen, min	1Tim		R 552, 40r-41v
248	09.10. Sze	Debrecen, min.	?	Sermo 19.	Kt. 263, 269-271
249	09.11. Cs	Debrecen, min	1Tim		R 552, 41r-43r
250	09.12. P	Debrecen, min.	Plb 6,16-17	Sermo 20.	Kt. 263, 272-275

251	09.14. V	Debrecen, min.	HK 100-101		R 552, 90r-v
252	09.22. H	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 43v-45r
253	09.25. Cs	Debrecen, maj.	1Tim		R 552, 45v-47r
254	10.14. K	Debrecen, maj.			Kt. 264, 293-294
255	10.16. Cs	Debrecen, maj.	2Tim exeg.		R 552, 48r-49r
256	10.27. H	Debrecen, maj.	2Tim		R 552, 49v-51r
257	10.29. Sze	Debrecen, min.	HK 122		R 552, 91r-v
258	10.30. Cs	Debrecen, maj.	2Tim		R 552, 51v-54v
259	10.31. P	Debrecen, maj.		1Pét 5,8	Kt. 264, 295-298
260	11.16. V	Debrecen, min.			Kt. 264, 297-300
261	11.19. Sze	Debrecen, min.	Plb 6,16-19	Sermo 21.	Kt. 263, 276-278
262	11.20. Cs	Debrecen, min	2Tim		R 552, 55r-56r
263	11.21. P	Debrecen, min.	Plb 6,16-19	Sermo 22.	Kt. 263, 279-281, 284
264	11.23. V	Debrecen, min.	HK 127-129		Kt. 261, 91-93
265	11.30. V	Debrecen,	Zsid 12,24	Úrvacsorára felkészítés	Kt. 264, 301-305

		maj.			
266	12.01. H	Debrecen, maj.	2Tim		R 552, 56v-57v
267	12.04. Cs	Debrecen, maj.	2Tim		R 552, 58r-59r
268	12.14. V	Promont. Szatm.			R 552, 119v-122v
269	12.27. Szo	Ad Exulant Eccl(esi)am Szattmarens(e m), in Promontorio Szattmariensi	Lk 1,67-69	végig lat.	Kt. 264, 305-308
	1705 (54)				
270	01.25. V	Debrecen, min.	Ézs 6, 9-10	Sermo 27.	Kt. 263, 297-300
271	01.26. H	Debrecen, min	Titus exeg.		R 552, 59v-61r
272	01.28. Sze	Debrecen, min.	Zsolt 95,7	Sermo 24.	Kt. 263, 285-287
273	01.29. Cs	Debrecen, min	Titus	infirmatus ex tussi	R 552, 61r-62r
274	01.30. P	Debrecen, min.	Ez 36,26	Sermo 25.	Kt. 263, 289-290
275	02.01. V	Debrecen, min.	HK 20-23	Dom. 7.	Kt. 261, 94-96
276	02.08. V	Debrecen, maj.	Lk 3,8	Sermo 26.	Kt. 263, 291-295

277	02.09. H	Debrecen, maj.	Titus	infirmatus licet	R 552, 62v-63v
278	02.12. Cs	Debrecen, maj.	Titus		R 552, 64r-65v
279	02.28. Szo	Debrecen, maj.		infirmatus licet, Die janiarii	Kt. 264, 320-322
280	03.02. H	Debrecen, min	Titus		R 552, 66r-67r
281	03.05. Cs	Debrecen, min	Titus		R 552, 67v-69v
282	03.06. P	Debrecen, min.			Kt. 264, 323-324
283	03.15. V	Debrecen, maj.			Kt. 264, 325-328
284	03.16. H	Debrecen, maj.	Titus		R 552, 70r-71v; ??? Kt. 264, 329-331
285	03.19. Cs	Debrecen, maj.	Titus		R 552, 71v-72v
286	03.20. P	Debrecen, maj.	Titus		R 552, 73r-75v
287	03.22. V (év nélkül!)	Debrecen, maj.	HK 33-34	Dom. 13.	Kt. 261, 98-100
288	03.26. Cs	Debrecen, maj.	Titus		R 552, 76r-77v
289	04.06. H	Debrecen, min	Fil exeg.		R 552, 78r-79v
290	04.09. Cs	Debrecen, maj.			R 552, 79v-81r
291	04.14. V	Debrecen, maj.		HB. (vitéz Tarczali Mihály)	Kt. 264, 425-428

292	04.20. H	Debrecen, maj.	Zsid 1,3		Kt. 261, 11-14
293	04.22. Sze	Debrecen, maj.		inter infirmitatis	Kt. 264, 332-335
294	04.23. Cs	Debrecen, maj.	Zsid 1,3		Kt. 261, 15-19
295	05.14. Cs	Debrecen, min.	Zsid 1,11-12		Kt. 261, 20-25
296	05.17. V	Debrecen, min.	HK 49-50	Dom. 18.	Kt. 261, 101-104
297	05.25. H	Debrecen, maj.	Zsid 2,1		Kt. 261, 27-30
298	05.28. Cs	Debrecen, maj.	Zsid 2,2		Kt. 261, 31-35
299	06.15. H	Debrecen, min.	Zsid 2,7	Dixi, quàm gravisse ad guttur(alem) informatus	Kt. 261, 35-38
300	06.18. Cs	Debrecen, min.	Zsid 2,8	Dixi inter infirmitatis	Kt. 261, 39-41
301	06.18. Cs	Debrecen, min.	Zsid 2,8-18	Dixi una cu(m) p(er)cedentib(us) in Compendio infirmitatus Branchódés	Kt. 261, 42-45
302	06.29. H	Debrecen, maj.	Zsid 2,11-13		Kt. 261, 45-47
303	07.02. Cs	Debrecen, maj.	Zsid 2,11-13	impedient. infirmitatis	Kt. 261, 45-47
304	07.09. Cs de	Debrecen			R 552, 119v-122v
305	07.09. Cs du	Debrecen			R 552, 119v-122v
306	07.22. Sze	Debrecen, min.	Jer 4,19-26	Sermo 30., infirmat(us) (branchódés)	Kt. 263, 310-312

307	07.23. Cs	Debrecen, min.	Zsid 3,1-2		Kt. 261, 48-52
308	07.26. V	Debrecen, min.	HK 65-68	Dom. 25.	Kt. 261, 105-106
309	08.02. V	Debrecen, maj.	Zsid 3,4-5		Kt. 261, 53-56
310	08.06. Cs (6. Sextilis)	Debrecen, maj.	Zsid 3,6		Kt. 261, 56-58
311	08.23. V	Debrecen, min.	Lk 3,7	Examen ad conscientiam	Kt. 264, 336-338
312	08.24. H	Debrecen, min.	Zsid 3,15-16		Kt. 261, 59-61
313	08.26. Sze	Debrecen, min.		Examen ad conscientiam	Kt. 264, 342-345
314	08.27. Cs	Debrecen, min.	Zsid 3,17-19		Kt. 261, 62-65
315	08.28. P	Debrecen, min.		Examen ad conscientiam	Kt. 264, 338-341
316	08.30. V	Debrecen, min.	HK 80-82	Dom. 30.	Kt. 261, 107-109
317	09.07. H	Debrecen, maj.	Zsid 4,3		Kt. 261, 66-70
318	09.10. Cs	Debrecen, maj.	Zsid 4,4		Kt. 261, 71-74
319	10.01. Cs	Debrecen, min.	Zsid 4,11		Kt. 261, 75-78
320	10.04. V	Debrecen, min.	HK 94-95	Dom. 34.	Kt. 261, 111-113

321	10.11. V	Debrecen, maj.			Kt. 264, 355-358
322	10.12. H	Debrecen, maj.	Zsid 4,14		Kt. 261, 79-82
323	10.15. Cs	Debrecen, maj.	Zsid 4,15-16		Kt. 261, 83-86
	1706 (3)				
324	11.21. V	T. Liszcensi			Kt. 264, 346-350
325	12.12. V	Liszcae			Kt. 264, 359-364
326	12.25. Szo	T. Liszcensi	Lk 1,70		Kt. 264, 365-367
	1707 (9)				
327	01.02. V	T. Liszcensi	Zsolt 90,13-15	Újév	Kt. 264, 368-371
328	03.27. V	Liszcae	Jn 21,15-19	Sermo 29.	Kt. 263, 304-309, 313-314
329	04.03. V	Liszcae			Kt. 264, 372-374
330	04.07. Cs	Liszcae	Gen 49,11	Dom. Palmarum	Kt. 264, 375-377
331	05.08. V	T. Liszcensi			Kt. 264, 378-382
332	12.04. V	T. Liszcensi	Lk 1,34	Advent 2. vasárnapja	Kt. 264, 383-387
333	12.11. V	T. Liszcensi	Lk 1,35		Kt. 264, 387-390
334	12.18. V		Bír 13,8	Advent	Kt. 264, 323-325
335	12.27. K	T. Liszcensi	Zsolt 72,6-7		Kt. 264, 391-395
	1708 (6)				

336	01.22. V	-			Kt. 264, 396-398
337	02.19. V	-			Kt. 264, 399-402
338	03.18. V	T. Liszcensi			Kt. 264, 403-406
339	05.20. V Die sexto nonarum Maji	Sárospatak	2Kir 20,1-3	HB. id. Csécsi János felett Ifj. Csécsi János kézírásával	Kt 205/6, 6 lap
340	05.29. K	T. Liszcensi		Szt. Lélek kitöltetése	Kt. 264, 407-410
341	09.02. V	Liszcae		infirmatus	Kt. 264, 411-412
	1709 (4)				
342	01.20. V	O. Liszcae			Kt. 264, 309-312
343	01.27. V	Liszcae			Kt. 264, 313-316
344	02.10. V	T. Liszcensi	Zsolt 37,25	Puer fui	Kt. 264, 413-418
345	04.07. V	Liszcae	Jn 20,24-29	Sermo 28.	Kt. 263, 300-304